

la faRga

revistadeSalt

ANY XXII - NÚM. 184 - OCTUBRE 2001 - PREU 300 PTA. / 1,80

€

Agenda

Activitats del mes

Teatre de Salt

- **Dissabte 6:** "Amerika", de Franz Kafka, a càrrec de Maurizio Scaparro.
- **Dissabte 13:** "Cantalejas", per Adrià Punti i Txé Arana.
- **Divendres 19:** "Bésame el cactus", a càrrec de la companyia Sol Picó.
- **Dissabte 20 i diumenge 21:** "Revés", contes d'Antonio Tabucchi, per la companyia Teatre de Ciutat.
- **Divendres 26:** "Teatre Total", a càrrec de la companyia Teatre de Guerrilla.
- **Dissabte 27:** "El directe", per la companyia Teatre de Guerrilla.
- **Diumenge 28:** "Som i serem", a càrrec de la companyia Teatre de Guerrilla.

Nota: Totes les representacions s'iniciaran a les 10 de la nit, tret de la del diumenge 21 d'octubre, que començarà a les 7 de la tarda.

- **Dilluns 24:** Conferència sobre l'euro organitzada per la Cambra de Comerç de Girona i la Caixa, a 2/4 de 8 del vespre.

Biblioteca Jaume Ministral i Masià

Horari d'hivern:

- De dilluns a dimecres, de 10 del matí a 1 de la tarda i de 5 de la tarda a 2/4 de 9 del vespre.
- Dijous tancat, tret de la secció infantil, que s'obre de 5 de la tarda a 8 del vespre.
- Divendres, de 10 del matí a 8 del vespre.
- Dissabte, de 10 del matí a 1 de la tarda i de 4 de la tarda a 8 del vespre.

2

Casa de Cultura les Bernardes

- Inici de diferents cursos i tallers programats per a la temporada 2001-2002 (llengua anglesa i francesa, comunicació oral, fotografia, parchwork, pintura, arts aplicades, gimnàstica de manteniment, internet, automassatge, ioga, respiració...).
- Exposició de pintura de Josep Oliveras i Estudis.
- Exposició de fotografia subaquàtica del Centre d'Activitats Subaquàtiques de Girona.

FRADERA PINTORS

Passeig Josep Ma Folch i Torres, 21 - 17190 SALT
Tel. i Fax 972 23 96 66 - Mòbil: 629 73 83 18

Frigorífics del Ter, s.a.

Escorxador general frigorífic
i sala d'especejament núm. 10.4125/cat-10.03930/ge

C/ Major, 419 - Tel. 972 23 31 11 - Fax 972 24 45 18 - 17190 SALT
Télex 56204 FTER-E - Apartat Correus, 239 - 17080 GIRONA

Editorial

Per una nova cultura de l'aigua

Estem immersos en projectes de grans transvasaments d'aigua d'unes comunitats cap a unes altres sense uns criteris raonables, ja que són més de tipus especulatiu que a les necessitats líquides dels habitants de les poblacions receptores. Les necessitats deriven del foment de la conversió d'extenses àrees de secà en regadius; on l'aigua mai havia estat abundant, hi han vingut empreses forànies que, aprofitant el bon clima climàtic i el bon clima governamental volen imposar els seus interessos econòmics. A més, podem afegir-hi els parcs temàtics, camps de golf i piscines, grans consumidors d'aigua. Aquests transvasaments estan generant un clima de malestar i rebuig en les poblacions perjudicades per l'intent d'expropiar-los l'aigua de l'Ebre amb procediments que s'assemblen més a la prepotència colonialista que a un estat de dret europeu. És clar que darrera de totes aquestes infraestructures s'hi endevina la pressió de les grans constructores i cimenteres per fer el gran negoci. Promeses de compensació per la portada d'aigües cap al sud, les que calguin, els pobles reiberenys del riu Ter sabem en què acaben.

I no anem tan lluny, Sant Hilari i Arbúcies, els pobles de les mil fonts, s'estan quedant sense aigua. Les rieres ja semblen escòrrecs i moltes fonts no ragen; diuen que no plou però les grans empreses embotelladores allí instal·lades, per necessitats de mercat, cada any n'augmenten l'extracció; igualment que la facilitat de fer pous a grans profunditats han propiciat el foment de moltes vessanes de regadiu pel nostre entorn que fins fa poc no existien. El subsòl no és un dipòsit inesgotable i l'aigua de pluja que alimentava les fonts i els rius s'escola per la terra per omplir aquells dipòsits que sense gaire cura estem buidant. En comptes de mesurar les nostres accions, mirem enlaire com si els responsables en fossin els núvols i no els homes.

Per aquest motiu cal una nova cultura de l'aigua. Estem acostumats a una abundància que s'està esgotant pel gran consum. Més que transvasaments el que cal és regular-ne l'ús i reciclar l'aigua que consumim si volem mantenir l'equilibri sostenible (quina paraula més bonica per a grans proclames), que possibiliti un ecosistema sense trasbalsos. Pensem que cada conca fluvial té una flora pròpia del seu ambient i amb els transvasaments el que fem és interrelacionar aquests dos ecosistemes en perjudici de la diversitat. Aquí ens volen portar aigua del Roine, un riu que refresca 11 centrals nuclears i una central de reciclatge de residus nuclears; si no passa res no passa res, a més dependrem d'un país forà que un dia per naps o per cols pot tancar l'aixeta o fer-nos el xantatge que cregui més convenient. A Catalunya tenim aigua suficient si som capaços d'administrar-la correctament i ens traiem del cap el creixement sense fre. Amb un consum irracional sempre necessitarem més aigua i l'aigua no és un bé inesgotable.

EL CONSELL DE REDACCIÓ

Editorial

3

Història

4

Entrevista

5

Cultura

8

Natura

10

Salut

12

La Gent Gran

13

Esports

14

Opinió

16

Actualitat

18

Informació municipal

20

Gastronomia

21

Poti-poti

22

LA FARGA NO SE SOLIDARITZA NECESSARIAMENT AMB LES OPINIONS EXPRESSADES EN ELS ARTICLES SIGNATS.

LA FARGA AUTORITZA LA REPRODUCCIÓ DELS ARTICLES, SEMPRE I QUAN SE N'INDIQUI LA PROCEDÈNCIA.

PREMI TRES DE MARÇ DE 1989

ANY XXII - NÚM. 184 OCTUBRE 2001

EDITA: Casal de Jubilats de Salt
Passeig Verdaguier, 1 - Tels. 972 23 04 98 i 972 23 85 78
E-mail: bibsals3@ddgi.es

CONSELL DE REDACCIÓ: Joan Boada i Reig, Agapit Alonso i Pont, Ma Helena Romagós i Ribat, Helena Olivella, Ramon Torramadé i Garcia, Andreu Bover i Pagès-petit, Salvador Sunyer i Àimeric, Jaume Garcia i Navarra, Anna Bonal i Pardo, Àngela Mollera i Casellas, Ramon Ponsatí i Ventura, Carme Torrent i Àngels Mir i Casas

COL·LABORACIONS: Ma Rosa Puig, Equip de la Massagran, Xavier Sunyer, Josep Ma Plano, Jordi Matas, Jordi Casals, Andreu Bover, Josep Boà, Camino Mira i Observa, Ma Carme Bover i Lluís Mateu

CORRECCIÓ I ESTIL: Toni Ruscalleda
FOTO PORTADA: Central del Molí. Foto R.T.
DISTRIBUCIÓ: Pitu Geli i Josep Palmarola
ADMINISTRACIÓ: Joan Boada
INFOGRAFIA: JJ Comunicació
IMPRESSIÓ: Impremta Pagès, S.A.
DIPÒSIT LEGAL: GI - 356 - 79
SUBSCRIPCIÓ ANUAL: 1.800 PTA

Història

L'obrer, actor en el desenvolupament local.

Salt aquest poble...

L'any 1842 comptava amb 352 habitants i el 1998 en tenia 22.000. A l'actualitat ja sobrepassen els 23.000.

Però com un edifici que necessita uns fonaments sòlids per poder anar aixecant plantes o pisos, així Salt per arribar a ser el que ara és ha necessitat uns fonaments profunds i segurs que avalen un creixement notable i una vida social ben respectable. L'agricultura i la indústria; el pagès, l'hortalà i l'obrer, tots amb la seva tenacitat, constància i entrega han afavorit un creixement i un nom, el de Salt, que enorgulleix els seus habitants.

L'agricultura amb els seus camps, en el Pla de Salt i el conegut per Pla de Girona (aquest en el límit amb la capital i on entren també, segons escriptura, els terrenys situats al sud del Sanatori Martí i Julià), es troba a migjorn del terme municipal, municipi, per cert, de poca extensió, ja que només compta amb 6'41 km². Les hortes i les deveses estan situades a tramuntana.

Totes aquestes terres cultivades formen el "teler" on pagesos i hortelans l'han anat teixint amb els seus cultius. Els han acompanyat els treballadors de la indústria, els petits botiguers i altres persones dedicades a feines liberals.

Tots ells amb la seva activitat i esforç han aconseguit tenir una vida, si no molt confortable, sí poder disposar del suficient per viure.

Que els nostres avantpassats saltencs no han tingut una vida fàcil en tenim constància en:

- el camp, per la manca d'aigua, amb moltes èpoques de secada.
- a les hortes, per les inundacions, com les dels anys 1898 i 1902, entre moltes d'altres, que arrasaven tots els cultius degut al creixement del Ter.
- a les empreses industrials i amb elles els seus obrers, pels locauts, tal com ens recordaven els nostres avis que ens ho havien contat oralment i personalment.

Si no funcionaven o bé les terres o bé les fàbriques, tota l'economia del poble trontollava. La "llibreta" a l'establiment deixava constància de la penúria econòmica de les famílies amb

magres recursos econòmics, que eren en nombre considerable, i on constava el contingut i l'import de la compra, que es pagava quan l'obrer, principalment, cobrava "la setmanada" o al final del "licout" quan es tornava a treballar.

Masos antics i oblidats com els Estrader, Ribot, la Sinia, Raset, Marcó... Cases pairals com Cal Marquès, Pere Domingo, Coret, Guic, Tarrés, Mut, Pous, Maret, Sitjar i moltes d'altres, ja que, segons el Salvat Català, el significat de "pairal" és: "relatiu a la casa d'on algú és originari".

Fàbriques que han succeït als antics molins (en tenim notícia d'un de draps i d'un altre de fariner) que funcionaven gràcies a la força de l'aigua de la "Sèquia Reial Monar dels Molins de la Ciutat", ciutat de Girona. La Sèquia comença a Bescanó i acaba a Girona capital, però el tram més llarg es troba en el nostre municipi.

La indústria Gassol, que els escrits ens diuen que el 27 d'agost de 1845 l'Ajuntament de Salt concedeix un salt d'aigua a favor de Pere Ramió, seran els principis d'una fàbrica que en l'actualitat i a partir de 1923 consta com a "Manufactures Gassol, S.A."

Per altra banda, la família Coma forma societat amb diversos empre-

saris el 1850. I el 1910, Joan Coma Cros adquireix la fàbrica del Veïnat, barri de Sant Antoni, i compra la Mulleras, construïda segons tots els indicis per allà l'any 1846 per Pau Bosch, que desaparegué posteriorment per un incendi.

Amb pocs mots i frases, hem narrat una part insigni-

ficant de la història del nostre poble, poble noble, antic i modern alhora.

MARIA ROSA PUIG I DALMAU

Les hortes, una riquesa natural de Salt.

Joana Ferrer, mig segle calçant els saltencs

Abans de jubilar-se ara fa quatre anys, la Joana Ferrer i Casacoberta es va passar mig segle treballant a la sabateria "Calçats Joana" del carrer Major, un comerç del Veïnat situat just al davant de l'immoble amb entrada pel carrer Sant Romà, on resideix actualment amb el seu pare, Josep Ferrer, i el seu marit, Josep Oliveras. Des que va deixar la sabateria, Joana Ferrer s'ha dedicat a l'art, fent realitat un desig que ja tenia quan era petita. Després de pintar diversos quadres, des de fa dos anys es dedica a l'escultura, activitat que compagina amb el bonsai, una afició que cultiva des de fa 15 anys i que li ha permès reunir una de les col·leccions privades més importants de les comarques gironines, ja que en té 150, la majoria d'espècies autòctones.

"Tota la meva família és de Salt i els meus pares hi han viscut sempre, tret d'un curt període de gairebé dos anys entre 1934 i 1936 en què van residir a Sant Joan les Fonts i que va coincidir amb el meu naixement", explica la Joana, que comenta que els seus progenitors, en Josep i la Montserrat (a.c.s.), van anar a Sant Joan les Fonts perquè el seu pare s'havia quedat sense feina. "El 1936 el pare va haver d'anar a la guerra i la mare va aprofitar que s'havia de quedar sola amb mí per tornar a Salt, ja que hi tenia família i, a més, no li agradava viure a Sant Joan les Fonts perquè era un poble de muntanya", afegeix la Joana, que recorda la següent anècdota del seu pare, que té 97 anys i viu amb ella i el seu marit: "El pare va anar a la guerra amb un paraigua i, a l'acabar el conflicte, va tornar-lo. A més, li va servir per protegir-se de la pluja mentre va ser tancat en un camp de concentració, d'on va escapar-se junt amb 7 o 8 companys més, dels quals n'hi havia 2 o 3 de Salt".

"De petita vaig anar a les escoles nacionals de Salt fins als 10 anys i després vaig fer comerç a l'Acadèmia Cots, que es trobava en el carrer Ferreries Velles de Girona", assegura la Joana, que indica que, a l'acabar d'estudiar, la seva feina va ser el tema de debat de la seva família, tant dels seus pares, que treballaven a la Coma-Cros, com de les seves tietes. "En aquella època l'opció més bona era entrar a Correus, Telèfons... , unes feines per a les quals demanaven el servei social i que van quedar descartades, com també va quedar-ho la possibilitat d'anar a despatxar en un magatzem de fruites, una feina que volia que fes una tieta meva i que vaig rebutjar perquè m'havia de llevar cada dia a les 5 del matí".

"Aleshores els pares i les tietes van decidir que el millor que es podia fer era comprar una botiga del carrer Major que estava en venda i que era d'uns familiars nostres", relata la Joana, que explica que, finalment, van comprar l'establiment el 1947 i que ella va començar-hi a treballar quan tenia 13 anys i s'hi va passar 50 anys venent, primer esclops i després sabates, fins que es jubilà anticipadament als 63 anys el 1997.

"He estat 50 anys tancada a la presó, ja que la botiga estava oberta tot el dia i, al principi, tots els dies de la setmana perquè els diumenges obriem fins a les 2 de la tarda, atès que els caps de setmana els clients eren la gent d'arreu de les comarques gironines que venia a Salt a veure algun malalt del manicomi", manifesta la Joana, que afegeix que "aquesta gent venia en tren o autobús i arribava a la botiga a les 9 del matí, jo els en deixava 2 o 3 parells i quan tornaven de fer la visita al manicomi, em pagaven el que es quedaven".

Després d'assegurar que "tot i que hi havia una altra sabateria al poble, aquesta gent eren clients meus mentre havien d'anar a Salt a veure els familiars que tenien al manicomi, que en molts casos era durant anys", la Joana comenta que al principi la botiga es deia "Alpargateria J. Ferrer", només tenia 4'5 metres de façana i s'hi venien únicament esclops i espadenyes. Posteriorment, quan ja feia un temps que venia sabates, va comprar el local del costat per ampliar el negoci, unes obres de reforma que va aprofitar per canviar la distribució i la decoració interior de la botiga, que el 1984 va passar a denominar-se "Calçats Joana".

"Al començament de tenir sabates les

La Joana Ferrer i el seu marit, Josep Oliveras i Estudis, en una imatge recent.

sector del municipi. A més, tampoc és cert que haguessin contractat els treballadors de la Coma-Cros que aleshores es quedaven sense feina, ni tampoc que volguessin facilitar locals en el complex en els botiguers del poble, ja que tot era un engany total per tot el poble".

D'altra banda, i parlant de la reforma del carrer Major de Salt, la Joana comenta que "com a persona que hi visc, n'estic molt contenta, perquè tens més tranquil·litat que abans, però com a comerciant, el fet que

el carrer sigui de direcció única, és matar el comerç. Abans tot el tram del carrer Major del Veïnat era ple de botigues de tota mena i ara cada cop hi ha més immobiliàries i agències de viatges que s'han instal·lat on hi havia les botigues que han plegat".

Finalment, la Joana, que a principis d'estiu va ser nomenada membre del Consell Executiu de la Gent Gran de Salt, assegura que "al jubilar-me m'he pogut dedicar a ser artista, com volia fer de petita quan li deia a la meva mare que jo volia dedicar-me a

dibuixar les senyores que sortien a la revista "El hogar y la moda". En aquest sentit, explica que "al jubilar-me vaig anar a fer classes de pintura amb en Lluís Mateu i vaig passar-me dos anys pintant junt amb el meu marit, que encara continua fent-ho, mentre que jo vaig deixar de fer-ho fa dos anys per tal de dedicar-me a l'escultura i després de fer classes amb l'Enric Sala ja he fet 7 escultures de pedra, que he col·locat per la casa".

Una d'aquestes escultures es troba en el terrat de casa seva, un dels llocs on la Joana passa més temps, ja que hi té una part molt important de la seva col·lecció de bonsais autòctons -oliveres, suros, oms, àcers, sabinas, pins, alzines...- que en total consta de prop de 150 peces. "Vaig anar 5 o 6 anys a les classes de bonsai de Julià González, que actualment és professor de l'Escola de Belles Arts", explica la Joana, que ha recollit la majoria de les peces de la seva col·lecció de boscos d'arreu de les comarques gironines i que explica que va començar-se a interessar pel bonsai fa 15 o 16 anys "ja que em preparava per la jubilació, perquè volia tenir alguna ocupació per no haver de passar-me els dies al Casal d'Avis".

R.PONSATÍ

OPEL

Gudayol Auto-Taller, S.A.

Exposició i Venda: c/ Major, 156
Telèfon: 972 24 20 43 - 630912481
E-mail: gudayol@grn.es
Horari: de dilluns a dissabte de 10 a 1 i de 5 a 8

Servei Oficial: c/ Mercè Rodoreda, 13
Telèfons 972 24 37 49
Grua 24 hores 907 20 62 30
Horari: de dilluns a divendres de 9 a 1 i de 3 a 8
Dissabte al matí obert de 10 a 1

GRAN PROMOCIÓ
Grans Ofertes en venda de Cotxes i Serveis
Vine a la nostra exposició i veuràs els
avantatges de comprar un Opel a Salt

70^e
1928-1998

També ens podeu trobar a Internet: <http://www.grn.es/gudayol>

La Biblioteca d'en Massagran:

un espai cultural-educatiu per als nens i nenes de Salt que busca col.laboradors-voluntaris

Com molts sabeu, Salt té dues biblioteques públiques. La més petita, que solament atén al públic jove (fins a catorze anys), està situada a la plaça del Mercat, just a la cruïlla Marquès de Camps amb Països Catalans. Des de fa quatre anys obre les portes els mateixos dies que les escoles, a les tardes de cinc a vuit del vespre. És una biblioteca molt visitada i utilitzada bàsicament per la mainada que viu pels carrers del voltant (Àngel Guimerà, Torras i Bages...). Molts dels seus petits usuaris s'hi dirigeixen seguint el seu camí rutinari de llargues tardes sense massa horitzons, propostes o possibilitats d'activitats extraescolars programades: la biblioteca esdevé per a molts d'ells l'únic espai acollidor dins el seu temps d'oci, on hi troben unes bibliotecàries-educadores que els expliquen contes, els ajuden a fer deures i els engresquen a què participin en alguns dels tallers que s'organitzen diàriament. Així es va configurant una biblioteca que no para de fer propostes als seus petits usuaris, que els engresca a ser bons lectors, a fer les feines

escolars, a realitzar obres de teatre, tallers de poesia i moltes coses més. Com podeu intuir, la base perquè totes aquestes activitats funcionin és fer un treball el màxim individualitzat possible, fer possible que cada nen pugui tenir en un moment donat un referent d'algun adult que l'ajudi i l'engresqui, que li sigui un suport i una guia en l'emocionant camí de formar-se com a lector.

És per tot això que us demanem la vostra col.laboració voluntària: si teniu una estona a la setmana o cada quinze dies, res, una horeta perduda entre les cinc i les vuit del vespre, podeu ser una molt bona ajuda per aquests nens i nenes que passen moltes de les seves tardes a la Biblioteca d'en Massagran.

Si és ara que ens decidim a fer aquesta pública proposta és perquè per primer cop la Biblioteca d'en Massagran tindrà dues bibliotecàries-educadores amb dedicació exclusiva (una beca de la Fundació Jaume Bofill ho ha fet possible), amb temps per preparar les activitats, els fons, el treball en xarxa amb altres serveis del municipi i la possibilitat d'assumir la coordinació, el suport i el seguiment dels possibles voluntaris. Si us animeu podeu trucar a la Biblioteca d'en Massagran (tel. 972 23 19 11) de 9 del matí a 1 de la tarda o de 5 a 8 del vespre de dilluns a divendres (demaneu per la Glòria o la Mariona) o us hi podeu acostar, hi sereu molt ben rebuts.

EQUIP DE LA MASSAGRAN

Exposició de pintures de Jaume Faixó a la Fontana d'Or de Girona

El proper 14 de setembre es va inaugurar a la Fontana d'Or de Girona una exposició de pintures de Jaume Faixó, pintor saltenc que va perdre la vida el 1998 a l'edat de 46 anys.

L'exposició ha estat organitzada per la Fundació Caixa de Girona amb la col.laboració del Museu d'Art de Girona i restarà oberta al públic fins al pròxim dia 13 d'octubre. Es pot visitar de dilluns a divendres d'11 del matí a 1 de la tarda i de 2/4 de 6 a 9 del vespre, i els dissabtes d'11 del matí a 2 de la tarda i de 2/4 de 6 a 9 del vespre.

Usos, fets i costums catalans (Records per a guardar)

Autora: M. ROSA PUIG I DALMAU

"Usos, fets i costum catalans" (Records per a guardar) és l'últim llibre que s'ha editat de l'autora saltenca M. Rosa Puig i Dalmau aquest any 2001.

L'autora ens parla dels hàbits socials, tradicions populars i formes d'actuar que es troben més arrelades en el nostre país o nació. I que, sense dubte, són la nostra pròpia identitat.

"Usos, fets i costums catalans" és un llibre senzill, amè i sense massa ambicions, però que ens diu molt de la manera de ser i d'actuar del poble català. I, així, al llarg de 135 pàgines ens va desgranant tot un recull de records que és molt important conèixer i guardar. Això el converteix en un gran llibre, ja que dins aquest món de la globalització és molt fàcil caure en l'oblit, perdre la nostra identitat i caure en l'error que vivim en un món uniforme.

La laboriositat i el saber fer del món català és sense dubte un element clau a fi de guardar distàncies dins d'aquest nou capitalisme, que ens vol fer a tots de la mateixa forma o manera de ser.

Per això és molt important la lectura d'aquest llibre. Volem felicitar la M. Rosa i us el recomanem. I us demanem que en feu divulgació. Gràcies.

AGAPIT ALONSO I PONT

Portada del llibre de l'autora saltenca M. Rosa Puig Dalmau

CARNISSERIA

LLUIS

Pça. Mercat - Ptos. 44,45 i 48 - Tel. 972 23 43 16 SALT
C/ Comte de Berenguer s/n - tel. 972 44 01 25 BESCANÓ

JOSEP

XARCUTERIA

ALTERA S.L.

ELECTRICITAT INDUSTRIAL,
FONTANERIA
I CALEFACCIÓ

C/ Ausiàs March, 10 - Tel. 972 23 25 11 - Fax 972 24 12 78 - 17190 SALT

auto sport

VEHICLES TOT TERRENY

TOTES LES MARQUES 4X4

SERVEI: SPORT GARAGE

Passeig Marquès de Camps, 1-3 - Tel. 972 23 78 83 - 17190 SALT

Aquest article va dedicat a la memòria del Sr. Pau Masó, recentment traspassat, que va ser un bon amic de les Deveses i estimava la natura i els arbres com a símbols de riquesa i cultura dels pobles.

Arbres catalogats a Salt

Els diferents pins

Reprenem les col·laboracions de la SERS a la Farga, interrompudes en el període estival, i que han estat suplertes amb les col·laboracions dels Sr. Ramon Torramadé sobre el pi pinyer i la falsa acàcia.

Precisament seguint el fil del pi pinyer, avui parlarem dels diferents pins que hi ha a Salt i de com distingir-los.

Els pins són agrupats dins el gènere botànic *Pinus*. Són arbres amb les fulles en forma d'agulla i les flors mascle i femella separades però en el mateix peu. Les mascles són a la base dels brots de cada any i les

femelles a la punta d'aquests brots. Les llavors són els pinyons i estan protegits per unes modificacions enduredes de les inflorescències femenines, les pinyes. Les pinyes tarden 2 anys a madurar, a excepció del pi pinyer, que en tarda 3.

A tot el món hi ha 90 espècies de pi, majoritàriament a l'hemisferi Nord (a Sudamèrica o a Austràlia no hi ha pins). A Catalunya n'hi ha 6, d'espècies, i al Pla de Salt 5, de les quals una es forània.

Deixant de banda el pi pinyer ja descrit, tenim:

Pi Blanc (*Pinus halepensis*), també conegut com a **Pi bord**. És un arbre no massa alt, de fins a 20 metres, capçada irregular i aclurada, tronc tortuós i escorça grisa. Les fulles són d'un verd clar i molt fines. Té nombroses pinyes enganxades a l'arbre per mitjà d'un peduncle corbat cap a la branca que la sosté, i romanen a l'arbre després d'obertes.

És l'arbre més comú de la terra baixa catalana on substitueix els alzinars que han estat destruïts per l'acció humana. A Salt en trobem exemplars esparsos a totes les Deveses, sobretot al tram comprès entre el Pas d'en Prat i Bescanó, també en trobem a la pineda d'en Peixet, a tocar al marge sud de la Bassa dels Ànecs.

Pradell dels Pins, prop del Pas d'en Prat, on en molt poc espai conviuen les 5 espècies de pins presents al poble. Al primer pla, un pi blanc, al fons el pi pinyer i a la dreta el pi roig.

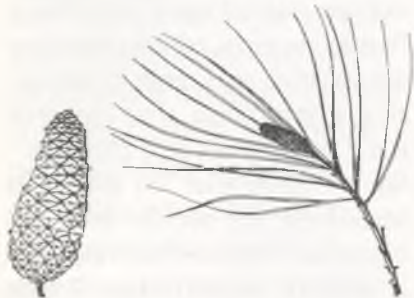

Pi Pinastre (*Pinus pinaster*).

Arbre alt, de fins a 40 metres, capçada cònica i força densa. Les fulles són d'un color verd fosc, llargues i gruixudes. Les pinyes també són grosses i estretament còniques, estan enganxades directament a la branca.

És un arbre més propi de la Catalunya interior i ha estat molt utilitzat en repoblacions forestals. A Salt en trobem 1 sol exemplar situat a la vora del riu en un pradell situat a uns 200 metres aigües amunt del Pas d'en Prat.

Pi Roig (*Pinus sylvestris*).

També es presenta com arbre alt, de capçada cònica i estreta. L'escorça és vermellosa sobretot a la part de dalt (d'aquí el nom de pi roig). Les fulles són curtes i d'un verd-blavós. Les pinyes són petites.

És l'arbre més abundant a Europa,

per exemple és un dels principals components de la taigà. A Catalunya ocupa la muntanya a partir dels 600 metres d'alçada i a causa del seu aprofitament per fusta ha substituït bona part de les fagedes i rouredes que ocupaven aquest país. A Salt també en tenim un sol exemplar a la vora del riu i molt proper a l'espècie anterior. Es troba fora del seu lloc natural i segurament prové d'un pinyó arrossegat pel Ter en una avinguda i que va prosperar a redós de l'ombra d'un pollancre que el va protegir d'una insolació excessiva.

Pi Insigne (*Pinus radiata*).

És un arbre força alt, amb l'escorça marronosa-vermellenca, les fulles agrupades en grups de 3, gruixudes i llargues. Les pinyes són llargues i molt asimètriques.

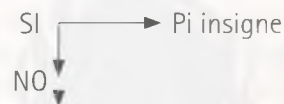
És un arbre originari de Nord-amèrica, introduït per aprofitaments forestals. A Salt en tenim una plantació a sobre el Camp de Truc, a partir del procés de recuperació de les Deveses està especialment prohibit plantar-ne. A més dels exemplars de la plantació, en trobem alguns de dispersos per les Deveses, sobretot a la banda del Pas d'en Prat.

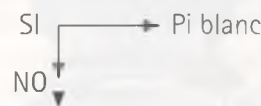
Com distingir-los

Per aprendre a distingir els pins que hem descrit només cal anar seguint aquesta clau. Val a dir que només és aplicable a Salt, perquè a Catalunya hi ha d'altres pins que no es troben a casa i si els apliquéssim la clau podria induir a confusió.

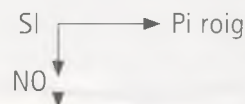
1.- Té les fulles (agulles) en grups de 3?

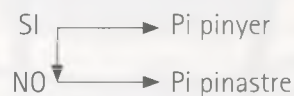
2.- Les agulles són primes, de menys d'1 mm de gruix?

3.- Les agulles són curtes, de menys de 8 cms de llargada?

4.- Les pinyes tenen pinyons grossos, de més d'1 cm i closca dura?

XAVIER SUNYER BOVER
I JOSEP MA. PLANA SERS

PROCEDÈNCIA DE LES IL·LUSTRACIONS:
FOTOGRAFIES JOSEP MA. PLANA
CHANES, RAFAEL "DEODENDRON, ÁRBO-
LES Y ARBUSTOS DE JARDÍN EN CLIMA TEMPLADO".
Ed. BLUME. BARCELONA 1979

Comero
TURRO, S.A.

VENDA I LLOGUER DE MAQUINÀRIA I UTILITATGE PER A LA CONSTRUCCIÓ

Passeig dels Països Catalans, 56 - Tel. 972 23 37 31 - Fax 972 24 11 81 - 17190 SALT

Especialitat en gelats

Abat Oliva, 10 - Tel. 972 23 06 79 / Major, 57 - Tel. 972 23 00 - 17190 SALT

Salut

Psicologia i salut

Les demències

El full informatiu del Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya del mes de juliol assabentava sobre la jornada "Psicologia i Alzheimer", organitzada i realitzada pel mateix Col·legi i la Fundació "la Caixa". En la conferència inaugural, el professor i psicòleg Ramon Bayés havia exposat la importància d'un bon funcionament psicològic i emocional de la persona per demorar l'aparició de la malaltia d'Alzheimer. També va dir que actualment la prevenció era el millor remei per la malaltia. Alhora, va ressaltar la importància de l'atenció psicològica, tant pel malalt com pel cuidador, en les diverses fases de la malaltia.

Aquesta notícia em va recordar una altra apareguda en el diari "El País" a principis d'any: un equip de científics del Laboratori Europeu de Biologia Molecular havia trobat una possible explicació bioquímica al fet estadístic que l'Alzheimer progressés més lentament en les persones amb més activitat intel·lectual.

El periodista, en un article molt ben fet,

explicava el treball d'aquest equip. La seva hipòtesi que la disminució de l'activitat d'un enzim, la plasmina, anormalment disminuïda en els cervells dels malalts d'Alzheimer, podria ser la causa de la malaltia; la relació del seu treball amb altres que havien demostrat, en animals de laboratori, que l'aprenentatge de diferents tasques els hi augmentava, a llarg termini, els nivells de plasmina... Tot plegat explicaria allò dit al principi, que la malaltia avança més lentament en persones amb més activitat intel·lectual.

A part de l'interès de la informació, em va cridar l'atenció que el periodista, al final del seu escrit, centrés l'atenció en que això obria nous camps d'investigació a la farmacologia, sense considerar el que es pot fer des de la psicologia. No vull desmerèixer, en absolut, la importància dels avanços de la farmacologia. Però, crec que l'atenció a la salut s'hi recolza massa. S'oblida massa sovint les aportacions que es poden fer des d'altres disciplines i, en concret, des de la psicologia. Aquesta pot oferir solucions i molts beneficis per als malalts, no tan sols en el camp de la salut mental, també en el de la salut en general. I en l'àrea de les demències, les seves possibilitats no estan esgotades, ni del tot aprofitades.

JORDI MATAS I ROCA

GARATGE INTERNACIONAL

ROBERT VIDAL, SA.

CONCESSIONARI

Alfa Romeo **FIAT** LANCIA

La Gent Gran

Mil dues-centes persones omplen l'auditori del Palau de Congressos de Madrid. A l'escenari, tres fileres de taules amb organitzadors i polítics per donar-nos la benvinguda. Des del president del congrés al ministre de treball, passant per tots els intermitjos, ens posen gairebé com els salvadors de la pàtria. "Que gràcies al vostre treball heu fet possible l'actual estat del benestar, que avui puguem viure en un estat pròsper i democràtic i que ara que esteu jubilats continueu amb les vostres aportacions per fer d'aquest congrés un trampolí per a una millor convivència entre tota la societat i aconseguir una millor qualitat de vida per a tothom, en benefici també dels jubilats". Lloances a tort i a dret; tot seguit un repiscobis i continua la sessió distribuint les quatre ponències en quatre locals diferents per iniciar els debats de les esmenes i aportacions afegides pels delegats a l'esborrany de les ponències inicials. Els components de la mesa són tots exalts funcionaris de la Seguretat Social; al presentar-los tots són "queridos amigos" i importants exponents dels grans beneficis que ha reportat la Seguretat Social per a la classe treballadora. Tot seguit, cap a dinar.

II Congreso Estatal de Personas Mayores

(continuació)

La sessió de tarda està anunciada a les 4. Ja sembla que totes les promeses del matí fetes pels polítics agafen un altre caire, les aportacions i esmenes es van rebutjant una a una a no ser que es tracti d'un petit matís que no canviï massa el text de la ponència. El funcionament és el següent: un membre de la mesa llegeix la ponència, un altre llegeix l'esmena o aportació i dona la seva opinió, si l'esmenant no hi està conforme, se li dona la paraula perquè la defensi, la taula la rebutja sistemàticament i si no era per les queixes ben sonores d'alguns congressistes no es posava a votació. Això sí, la mesa usava tota mena d'argücies, no arguments, per tombar la votació; amb tot, algunes poques esmenes varen passar. També s'ha de dir que la mesa era una olla de grills, ni entre ells s'entien, contradint-se a viva veu. Igualment em va passar a mi amb la meua esmena, no me la volien deixar defensar perquè deien que era igual a una d'anterior ja discutida, que en realitat no s'assemblava en res; vaig insistir i la vaig poder defensar; la mesa la rebutja i vaig intervenir per dir que m'expliquessin per què s'havia celebrat aquest congrés si la mesa era la que decidia

i demanava que l'esmena passés a votació. Així va ser i va guanyar per majoria. Amb tot, no va servir de res; al dia següent, en el plenari la meua esmena la van donar a defensar a un altre congressista que va dir que la retirava; no cal que expliqui la meua protesta saltant-me tots els protocols; no va servir de res. Aquesta és una síntesi molt resumida, molt per sobre, del que va donar de si el Congrés. De retorn a casa vaig escriure al ministre dient-li que al començament em pensava que el mal funcionament del congrés era degut a la incompetència de la mesa, però que al final em vaig adonar que era una manipulació descarada perquè res s'escapés del seu programa. Diré que em va contestar que sentia molt la meua decepció, que de manipulació descarada res de res i que havia tingut moltes felicitacions per tal com havia anat el Congrés. També dic que en vaig sortir decebut, però satisfet, sempre és bo saber quins camins prenen les decisions polítiques, en totes les variants, i en especial la dels jubilats; diuen que som el 20% de la població i els interessa tenir-nos contents i... enganyats.

RAMON TORRAMADÉ

BURCH constructors, s.a. Salt

**Cases
Ampliacions
Rehabilitació**

C/ Pere Call i Guitó, 3 - Tel. i Fax 972 23 86 02 - 17190 SALT (Girona)

pauli
GESTORIA-API

API
núm. 218

Agència de la propietat immobiliària
Administració de finques
Gestoria administrativa

Av. Jaume I, 44 baixos - Tels. 972 20 88 54 / 972 20 13 35 - Fax 972 21 46 08 - 17001 GIRONA
Passeig Països Catalans, 147 - Tel. 972 24 44 92 - 17190 SALT

XX Hores Internacionals, a les 5 de la matinada.
Foto: Gregori Anton

Activitats del Club Petanca Salt

14

El Club Petanca Salt va participar els passats dies 28 i 29 de juliol a les XII Hores de Petanca Sènior d'Avinyonet amb un equip format per Antoni Duran, Antoni Ortiz, Gregori Anton i Josep Boó, que van assolir el 4t lloc de la classificació final.

Per la seva part, els dies 4 i 5 d'agost l'equip de fèmines del Club integrat per Carme Muñoz, Angelina Busquets, Fina Espinosa i Magda Vila es va desplaçar a Torregrossa (Lleida) per jugar les XII Hores de Petanca Femenines, torneig en el qual van classificar-se en 12è lloc. El cap de setmana dels dies 25 i 26 d'agost es van celebrar a les pistes del nostre Club la 18a edició de les XX Hores Internacionals Sèniors, que van comptar amb la participació de jugadors de França, les Illes Balears, Lleida, Barcelona i Girona. El torneig va ser un èxit de participació i el públic va gaudir del bon joc dels jugadors.

El dissabte 25 d'agost, a les quatre de la tarda, es va fer la presentació dels equips participants, amb la interpretació dels himnes nacionals, i seguidament va haver-hi els parlaments a càrrec de l'alcalde

de Salt, Jaume Torramadé, el delegat d'Esports de la Diputació, Joan Canals, el secretari del Casal de Jubilats, Ferran Márquez, i el president del Club Petanca Salt, Joep Boó, que van agrair a tots els jugadors

la seva participació en l'edició d'enguany de les XX Hores de Salt. Tot seguit s'oferí un pisolabis i a les cinc en punt de la tarda es va començar a jugar, acabant-se la competició a la una de la tarda de l'endemà.

El torneig va guanyar-lo l'equip del Pont Major i els nostres representants van quedar a la meitat de la classificació. En acabar la competició, l'alcalde saltenc i els membres de la Junta del Club Petanca Salt van entregar els trofeus a tots els jugadors. Com a anècdota simpàtica, l'equip de l'Escola Balear de Petanca va obsequiar a tots els equips rivals amb la típica ensaimada mallo-

Les dones del Club Petanca Salt van ser un puntal essencial en l'èxit de la 18a edició de les XX Hores Internacionals de Petanca de Salt. Foto: J.B.

quina i amb una placa recordatori a l'organització del torneig. Per la seva part, el Club Petanca Salt va agrair la seva col·laboració a l'amic Andreu, "el panader", a qui també va lliurar una placa.

Quan surti aquest escrit, les Nits del Club ja s'hauran acabat, ja que la seva cloenda estava

prevista pel 16 de setembre amb la celebració d'un campionat entre els participants i un dinar de germanor.

Aquest any hem vist cares joves a les nostres pistes i això és molt bo per al nostre Club. Per acabar, vull anunciar que uns quants jugadors s'han ofert per ensenyar a jugar a la petanca, a partir del setembre, a tothom que en vulgui aprendre. Animeu-vos i veniu, el Club Petanca Salt us espera els dissabtes a la tarda a partir de les quatre, acosteu-vos a les nostres pistes i comprovareu que la petanca és un esport molt més maco del que sembla.

JOSEP BOÓ

La U.E. Coma Cros (I)

Equip femení de futbol de la U.E. Coma Cros dels anys 70. Foto: Jaume Garcia

Quan parlem de la U.E. Coma Cros, per a molts del Veïnat i saltencs "La Comi", ens hem de referir a una manera singular de fer esport; no parlarem avui del seu historial esportiu ni dels jugadors que han passat per les seves files, però sí d'uns temps que eren diferents.

Fa més de 30 anys vaig anar al camp de la Coma Cros i vaig veure com s'entrenaven i jugaven els seus partits amb llum elèctrica -en aquell temps molt pocs clubs disposaven d'enllumenat-, el camp era de gespa o més aviat de gram i clapes de trèbol, ja que als dominis del porter a la vora de l'àrea i al centre del camp el terra hi era present. Era un camp molt acollidor, hi havia bancs al seu voltant (hi ha una anècdota sobre aquests seients que ja explicaré en un altre moment) i també arbres i

arbustos que feien de tanca exterior (xiprers, acàcies, plàtans, pins de diferents espècies, cirerers, pruneres bordes i altres que ara no recordo.). Als voltants de 1988 en vaig comptabilitzar més de cinc-cents trenta. El camp tenia tres zones exteriors molt delimitades, les pistes de botxes, la pista d'hoquei i la guarderia, entre els vestidors i la pista d'hoquei hi havia una zona d'esbarjo que en ocasions es feia servir per fer arrosades. El futbol en aquells moments era diferent, es jugava amb molta il·lusió i també és veritat que no hi havia molt on escollir. En la pista d'hoquei es practicava l'hoquei sobre rodes, el bàsquet i el patinatge artístic, que en la seva modalitat femenina tenia certs problemes de "censura".

Devia ser als voltants de 1972 quan, essent jugador de futbol en actiu, se'm va demanar que em fes càrrec dels equips inferiors. Es convoca per escrit als nens que formaven la plantilla, però de més de quaranta només se'n presenten dos (un altre dia us parlaré del perquè), s'agraeix la seva presència i els hi dic que entre els seus amics del carrer o

l'escola comentin que volem formar equips d'infantils i alevins, categories que en aquells moments s'iniciaven. A la setmana següent més de vint nens van començar a jugar en el Coma Cros i quan la competició es va posar en marxa ja teníem dos equips complets. El primer equip era una altra cosa, els jugadors sempre van ser aficionats i no cobraven ni un duro, però, a més de jugar, tenien diferents al·licients com l'entrada al camp de Vista Alegre i més tard a Montilivi; Una altra prebenda del primer equip era la invitació al Gamper, anàvem en autocar i guiats per en Pitu Puig, "en Curta" (a.c.s.), el saltenc que ha arribat més amunt en la plantilla del Barça, i ens col·locaven al Gol Nord.

Els jugadors del juvenil es quedaven a veure els entrenaments del primer equip i tenien els seus favorits, als quals imitaven i volien ocupar la seva plaça en l'equip superior. Alguns anys més tard també es va formar un dels primers equips de futbol femení, integrat majoritàriament per treballadores de la fàbrica i del qual també feia d'entrenador. En aquells moments la plantilla del Scr. de J. Coma Cros era de més de quatre-cents treballadors, hi havia molta joventut i les dones eren més del 75% del personal.

De sempre els colors de la U.E. Coma Cros han estat el blanc amb aplicacions de verd per una qüestió purament econòmica, ja que es fabricaven els llençols de roba blanca i en el taller de confecció es tallaven i cosien samarretes i pantalons. És ben cert que els anuncis d'avui dia a la televisió sobre detergents que deixen la roba més blanca no tenen comparació amb la blancor del nostre equipament quan els equips de la Coma Cros sortien al camp. Dit tot això, vull afegir que l'equipament de les dones vam haver de comprar-lo, però això és una història que explicaré un altre dia.

JAUME GARCIA NAVARRA

Una persona normal pot ser Mosso d'Esquadra?

Jo penso que sí. El que se'm fa difícil d'entendre és la violència que fa servir aquest cos policial per dissoldre manifestacions de gent que se sent menyspreada com a persona i com a col·lectiu. Si no va ser prou trist l'espectacle de veure com uns pagesos eren apallissats a Tarragona, ara es repeteix a la Jonquera. No hi ha altres maneres més civilitzades de convèncer els manifestants que l'economia necessita l'asfalt obert i sense màcula, o sigui via lliure? Si la democràcia s'ha de consolidar a base de garrotades, em sembla que no anem per bon camí; l'estaca és el govern de la por que només pot crear súbdits. Els homes lliures neixen del convenciment.

Veure una foto a primera plana on tres Mossos bastonejen un noi indefens, caigut a terra i amb les mans tapant-se el cap, demostra que és la violència i no la raó la que manté la submissió dels ciutadans i el poder dels polítics. Sr. Pomés, Sr. Pujol, voleu dir que anem bé? Si el diàleg es basa en la prepotència i el xarop de bastó, o sóc un il·lús o la democràcia té tantes formes i formalitats com rampells tinguin els governants que se la posen a la boca.

Tornant als Mossos i a tota altra mena de policia, com se'n fa la tria? La psicologia en deu ser el primer escull. Estudi de les aptituds i possibilitats d'assumir –a toc de xiulet– l'obediència cega; una espècie de robot humà amb comandament a distància? Sociòlegs, humanistes, psicòlegs, teòlegs i tota la resta: com es pot explicar el comportament d'una persona que a sang freda apallissi o torturi una altra persona pel sol fet que li manin. Com els entrenen? Com és possible que tant de rebombori amb els drets humans, que segons diuen no són respectats per governs totalitaris, són vulnerats a casa nostra? Aquí no es tracta de la biga i la palla, aquí es tracta de la gran manipulació informativa per fer-nos empassar com a bo el pensament únic per amansir els irredepts.

Barcelona, Gènova, la Jonquera n'han estat els últims exemples i els nostres màxims valedors. Garcia Valdecasas, Pujol, Mas, Pomés, Piqué i a casa nostra Llorens ens ho han explicat prou clar: la policia ha actuat correctament. Tu diràs!, l'amo necessita guardians obedients perquè ningú reclami més del que l'amo vol concedir-li. Mossos, demaneu als vostres superiors que us concedeixin la gràcia de ser més respectuosos i per tant més eficaços. Que el diàleg substitueixi el bastó. I la cordialitat la mala llet.

R. TORRAMADÉ

Obres arreu

Donem un vol per Salt i veurem les grues metàl·liques com senyoregen les seves estructures. La construcció sembla que s'ha abocat en espais ben concentrats que fins fa poc eren terres de conreu i que el pla especial "La Massana" va convertir en edificables.

El que sobta, algú deu saber el perquè, és que desaparegués el camp de futbol de l'Hospital Psiquiàtric i es convertís en part de la urbanització. Aquests terrenys no són o eren de la Diputació? Aquest espai obert ja no era útil per a les necessitats dels residents del Psiquiàtric?

La febre de l'or, vull dir de la construcció –pel preu dels habitatges, les totxanes un cop col·locades es converteixen en lingots d'or, n'ha pres possessió amb una celeritat tal que sembla que s'està construint una nova Brasília; els moviments de terra i les estructures que creixen com els bolets després d'una tardor plujosa condicionen una activitat que sembla que deu engruixir prou les arques municipals. Un altre dia sabrem quants ciutadans hi habiten i si les estructures necessàries per a una estada correcta són les adients. Sobretot parlem d'escoles, perquè és de suposar que la gran majoria de pisos seran ocupats per parelles joves.

Un dels dilemes més actuals serà la circulació de vehicles; Salt a certes hores del dia queda col·lapsat i com que aviat aquesta zona residencial entrarà a formar part d'un conjunt circulatori, ja que els veïns, per guanyar-se les garrofes, s'hauran de desplaçar cap a d'altres indrets, cal que l'execució de les noves vies urbanes no s'encanti. I tot perquè els transports públics no sembla que interessin massa a les autoritats responsables. Potser sí, però el negoci dels cotxes deu tenir una preferència capaç d'aturar les necessitats col·lectives i així veiem com tot són projectes d'eixamplament de carreteres que queden col·lapsades al poc temps d'inaugurar-les. Ara podria ser que el projecte de certes reformes en alguns carrers de Salt, que reduiran sensiblement els aparcaments, fos un bon al·licient per motivar els veïns cap a l'ús del transport públic; potser la demanda obligarà a més transport públic amb nous circuits.

Donem la benvinguda als nous veïns que habitaran les noves edificacions de la Massana i procurem que no es converteixi en un barri dormitori.

CAMINA MIRA I OBSERVA

Pau Masó i Fàbrega

(1911-2001)

fill predilecte de la vila

En Pau ens ha deixat. En Pau Masó era tot un personatge i paradigma de la vila. De contextura més aviat feble, però espiritualment inquiet i robust, d'aspecte noble, fi i trencadís, t'oferia una mirada dolça d'agraïment i s'obria de cor a l'amistat com una flor al primer raig del sol d'hivern.

Sensible, delicat, pulcre, en Pau necessitava els amics.

Va viure tan intensament els anys de plenitud de la seva llarga vida (anys dramàtics, no cal dir!) que ja no se'n volgué moure. S'hi plantà amb armes i bagatges per a reviure'ls constantment. Havia aturat l'existència en la contemplació d'un món perdut: el seu món fins a la terminació de la guerra civil. Era com si els anys del 36 ençà els visqués amb intensitat, sí, però esbiaixadament com si fossin de

propina. Passava els fets, els ideals, els esdeveniments i les idees pel mirall d'una època, la seva època. No era ambiciós ni escàs ni agosarat. Reflexiu de natural, tot al contrari d'un barrip-barrap, obsessiu i absolut en segons quins temes, s'hi pensava molt abans de prendre un determini.

Havia llegit molt fins que perdé la vista. Quan l'impediment físic el privà de la lectura, en Pau se les enginyà per trobar lectors amics amb qui compartir llargues sentades, estiu o hivern, que li traduïssin en sons la lletra impresa. En Carles Bonet especialment, en Josep Ma. Oliveras, un servidor mateix i tants altres.

No podent llegir estava al corrent de les darreres novetats editorials en la nostra llengua i en traduccions. Escoltava i degustava com un llamí aquella frase ben travada o aquell matis aclaridor.

Col·leccionava els periòdics i en retallava les coses del seu interès. Guardava tots els papers, munts de papers, anys i més anys, i sempre es recordava on trobaria un article publicat feia mig segle.

El país, aquesta Catalunya tan esperada i no aconseguida encara, constituïa el centre de gravetat del seu viure. Catalunya per a ell no era

Foto: Arxiu de La Farga

una entelèquia ni un mapa ni un clam, sinó la realitat tangible, propera, d'allò que un dia havia vist i havia tocat. La feina, la casa, la família, els veïns, el carrer, la placeta, el barri vell, el rellotge del campanar, el so càlid de les campanes, les cançonetes de la primera comunió o el mestre, el Sr. Moreno.

No hauria servit per polític professional perquè era massa sensible i patidor de mena, però als polítics no els haurien fet cap nosa les seves ensenyances i experiències.

Ah, els infants al seu costat haurien madurat enraonadament perquè era un gran mestre.

Reposi en pau!

SALVADOR SUNYER

SERRALLERIA

V *Lluís Valentí, s.l.*

Ferro i Alumini

C/ Lluí Moreno, 11 - Tel. 972 23 75 00 - 17190 SALT

SERRALLERIA I FUSTERIA METÀL·LICA
EN FERRO I ACER INOXIDABLE

MOBRA, S.L.

Canals per a la construcció i lampisteria
Doblat de xapes i talls

TALLER: Camí antic de Salt a Vilablareix - Tel. 972 23 53 17 - 17190 SALT

Actualitat

3a Trobada de les colles de l'Eix (Salt 2001)

És evident que l'Eix Transversal ha deixat de ser una simple carretera com a via d'accés més ràpida a la resta de Catalunya. La mostra castellera del propassat cap de setmana, dels dies 15 i 16 de setembre, n'és l'exemple més clar, ja que per tercera vegada s'ha fet la Trobada de les colles de l'Eix, celebrada els darrers dos anys a Manresa i Lleida. L'Eix ha esdevingut ja l'excusa perfecta per celebrar un cap de setmana en què la gent i els castells són els ingredients essencials. Així doncs, les quatre colles, Tirallongues de Manresa, Castellers de Lleida, Sagals d'Osona i Marrecs de Salt van intentar bastir les seves millors construccions en aquesta trobada anual.

Dins aquest marc, els Marrecs de Salt van aconseguir aplegar més de 600 persones a la plaça de l'Ajuntament. Tot va començar amb una cercavila pels carrers de Salt fins arribar a la plaça, on van demostrar, tot i tenir mala sort, que aquest any els Marrecs han fet un salt qualitatiu i tenen els castells de vuit al seu abast. Al principi totes les colles van descarregar el pilar de quatre de presentació. A la primera ronda van aconseguir descarregar un cinc de set amb una seguretat que ja va sent habitual en ells. A la segona ronda van apostar pel dos de set, però sembla ser que per excés de confiança només van aconseguir carregar-lo. Aquesta construcció va ser descarregada la setmana anterior a la Jonquera d'una forma mai vista a Salt. I a la tercera ronda tenien pensat fer el tres de set aixecat per sota, però van preferir assegurar l'actuació amb un esplèndid tres de set. Per finalitzar van fer un vano de cinc i un pilar davant el balcó de l'Ajuntament.

Les altres colles van demostrar que també estan a un nivell molt bo. Els Sagals d'Osona van descarregar el cinc de set, el tres de set aixecat per sota i el quatre de set. Els Castellers de Lleida van apostar pel cinc de set, intent desmuntat de quatre de set, quatre de set i dos de set. I els Tirallongues de Manresa van descarregar el cinc de set, el quatre de set amb agulla i el dos de set.

D'aquesta manera, com a amfitrions i organitzadors de la trobada, els Marrecs de Salt van preparar tot un seguit d'activitats amb l'objectiu de donar a conèixer la Vila de Salt i tot allò que s'hi pot trobar. Per aconseguir-ho, van comptar amb l'ajuda d'algunes entitats saltencs: el Club de Piragüisme de Salt, que van donar unes classes magistrals a molts castellers que van voler disfrutar d'aquest magnífic esport; el Club d'Arquers de Salt, que va organitzar un concurs entre castellers; Els diables d'en Pere Botero, que van crear una coreografia impressionant dins el correfoc; i els Amics dels Gegants de Salt, que van ser els encarregats de dur a la gent des del pavelló fins a la plaça de manera festiva. També hi van col·laborar els Grallers dels Al.lots de Llevant, que van venir des de Maó (Mallorca) amb l'objectiu de disfrutar d'una festa única dins el món casteller, i el grup de teatre El Safareig, que van encarregar-se de tancar el cap de setmana amb un espectacle molt divertit i que va agradar molt a tots els castellers. A més, es va organitzar una visita a Girona, que va impressionar molt a tots els participants.

Així, els Marrecs de Salt, amb l'ajuda de moltes entitats de la Vila i de l'Ajuntament, ha aconseguit organitzar una de les trobades més impressionants mai vistes a Salt.

Nou curs de l'Agrupament Escolta Sant Cugat de Salt

L'Agrupament Escolta Sant Cugat ha editat un cartell amb l'eslògan "Vine al cau" per convidar els nois i noies de Salt i rodalies d'entre 8 i 18 anys d'edat a fer escoltisme amb aquest agrupament, que té més de 40 anys d'experiència.

Per participar en les activitats que organitzarà aquest agrupament escolta al llarg del curs 2001-2002, cal formalitzar la inscripció a la rectoria de la Parròquia de Sant Cugat de Salt els dissabtes 22 i 29 de setembre i 6 d'octubre, de 4 a 6 de la tarda.

A més de fomentar valors com la solidaritat, el respecte a la natura, l'amistat, la convivència i l'esperit de servei, l'Agrupament Escolta Sant Cugat de Salt organitza una gran varietat d'activitats entre les quals cal destacar: excursions, tallers, jocs, festes, trobades, trekking, vivacs, raids, camps internacionals, bicicletades, concerts, cuina, orientació...

Per obtenir qualsevol informació sobre els escoltes saltencs podeu trucar als telèfons 972 23 80 64 i 972 23 09 66.

L'EQUIP DE CAPS DE L'AGRUPAMENT

Excursions-tallers-jocs-nous amics-noves

VINE AL CAU

ELS ESCOLTES DE SALT
Tenim més de 40 anys d'experiència,
i ens trobem tots els dissabtes des de
setembre fins a juny, si tens entre 8 i 18
anys vine'ns a conèixer.

Som més de
20.000 nois-noies
a Catalunya

Només he
fetles tu
A què
esperes?

INSCRIPCIONS A PARTIR DEL SETEMBRE ALS TELÈFONS 972 238064
972 230966

IV FIRA DEL CISTELL

IV Fira del Cistell de Salt, una fira que creix

Enguany celebrem la quarta edició de la Fira del Cistell. Aquest esdeveniment de caràcter anual poc a poc s'ha anat consolidant en el calendari de fires dedicades a la difusió i la divulgació de l'artesanía, i concretament la Fira del Cistell de Salt s'ha convertit en una referència per tot el món de la cistelleria.

En cadascuna de les edicions celebren fins ara hem intentat fer un salt qualitatiu que aportí noves experiències, persones i coneixements que enriqueixin el panorama i els horitzons dels cistellers que exposen la seva artesanía. Per aquest motiu, aquest any hem dedicat bona part dels nostres esforços a portar cistellers de les Illes Balears (Vicent Martí, d'Eivissa, i Francesc Pons, de Menorca), que per primera vegada participaran i exposaran la seva obra a la Fira del Cistell de Salt. També, i per segon any consecutiu, comptarem amb la presència de cistellers francesos que tan bona acollida van tenir l'any passat. Aquest esforç de renovar i aportar coses noves cada any, ha significat una ampliació constant del recinte firal, que com a novetat d'aquest any disposarà d'un bar que s'inaugurarà al costat del recinte.

Dins del recinte firal també hi haurà un racó, sota la vela, dedicat a glossar la trajectòria i la vida de la Roser Albó. La Roser Albó, altrament coneguda com la "Roser cistellera", ens ha deixat definitivament aquest any, i amb ella també s'ha esmunyit l'ànima de la fira del cistell. Des del seu càrrec a la secretaria de l'Associació Catalana de Cistellers va impulsar la implicació dels cistellers en la fira, un col·lectiu a vegades difícil de bellugar. Tanmateix, malgrat la seva presència imprescindible, ha estat capaç de crear una estructura de persones que

amb la seva participació i el seu compromís han mitigat la seva absència. Una altra novetat que podrà observar la gent que entri dins del recinte firal serà l'escenificació d'un obrador de cistelleria, on es podrà veure quines són les principals eines que s'utilitzen per a la realització dels seus atuells.

D'altra banda, el programa d'activitats no es limita només a les feines derivades de la cistelleria, sinó que de sempre hem volgut complementar les activitats pròpiament cistelleres amb d'altres de caràcter més lúdic lligades a Salt, per la qual cosa hem pogut elaborar un programa atractiu i complet on petits i grans poden trobar-hi actuacions a la seva mida. Us hi esperem.

ANDREU BOVER

Programa d'activitats

Dissabte 6 d'octubre

A les 9 del matí: **inscripció dels participants al II Concurs de Pintura Ràpida IV Fira del Cistell, a l'Escola Municipal de Belles Arts.**

A 2/4 d'11 del matí: **cercavila a càrrec dels Gegants de Salt.**

A les 11 del matí: **inauguració de la IV Fira del Cistell, amb la participació dels Gegants de Salt i del grup Kinbedeball, que representarà a través d'un ball tradicional de cavallets la llegenda del llac de Salt.**

A les 2 de la tarda: **hora límit d'entrega de les obres del concurs de pintura ràpida.**

A les 4 de la tarda: **inici de la peça gegant: cistell de bolets.**

A partir de les 4 de la tarda: **contes de cistelleria per a la mainada a càrrec d'Albert Estengre. Exhibicions de cistelleria a les parades i al carrer.**

A les 5 de la tarda: **passejada per les Deveses de Salt a la descoberta de les plantes de ribera.**

A les 8 del vespre: **cloenda del primer dia de la Fira del Cistell.**

Diumenge 7 d'octubre

A 2/4 d'11 del matí: **cervavila a càrrec dels Ministrils del Raval de Terrassa.**

A les 11 del matí: **obertura de la fira. Demostracions cistelleres a l'interior de la carpa. Escenificació d'un taller de cistelleria dins el recinte firal.**

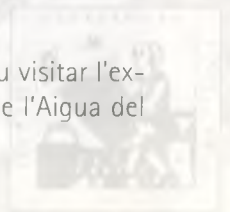
A les 12 del migdia: **tallers per a la mainada.**

A les 5 de la tarda: **acabament de la peça gegant: cistell de bolets.**

Informació: a la parada de l'Associació Catalana de Cistellers.

Horari del recinte firal: Obert de les 11 del matí a les 2 de la tarda i de les 4 de la tarda a les 8 del vespre.

Nota: En el decurs d'aquests dos dies de la Fira, també podreu visitar l'exposició de "Cistelleria marinera" que s'instal·larà al Museu de l'Aigua del 7 al 30 d'octubre.

Informació municipal

L'Ajuntament aprova la rehabilitació parcial de la Coma-Cros

L'Ajuntament de Salt, en la sessió plenària extraordinària celebrada el passat 13 de setembre, va acordar aprovar inicialment el projecte de rehabilitació parcial de l'antiga fàbrica Coma-Cros i sol·licitar a la Generalitat una subvenció per finançar aquestes obres, que en la seva 1a fase tenen un pressupost de 274 milions de pessetes i contemplen la construcció de 24 sales que acolliran un ateneu i locals per a les entitats del municipi.

El projecte, que també inclou la creació d'una biblioteca de 900 m², preveu que en un futur les instal·lacions de la Coma-Cros acullin una universitat o un centre privat d'ensenyament.

Salt disposarà de piscina coberta l'any 2003

L'any vinent es construirà la piscina coberta de Salt, un equipament que costarà 550 milions de pessetes i s'estrenarà el 2003. El passat setembre, l'Ajuntament va adjudicar la construcció i gestió d'aquest equipament a la Unió de Federacions Esportives de Catalunya (UFEC), que tindrà la concessió durant 35 anys a canvi d'aportar 3 milions anuals a l'Ajuntament, a més del 5% dels beneficis, que es destinaran a les entitats municipals.

El projecte, que solucionarà un dèficit històric de Salt, preveu la construcció d'una piscina de mides

reglamentàries i d'una altra per als cursos d'iniciació, així com d'una sala de musculació i condicionament físic, saunes i jacuzzi a la planta baixa, i de diferents oficines i un bar a la planta superior.

El Ple nomena el defensor del ciutadà de Salt

El Ple de l'Ajuntament de Salt del passat 17 de setembre va acordar nomenar Miquel B. Costabella defensor del ciutadà de Salt, un nomenament que posa fi a un llarg procés ple d'entrebancs i demores, arran de la manca de consens entre els partits representats al Consistori saltenc.

Salt tindrà estudis universitaris de fisioteràpia abans de cinc anys

L'Ajuntament de Salt, en la sessió plenària del passat 17 de setembre, va acordar la cessió d'una parcel·la d'11.000 m² de superfície a la Universitat de Girona (UdG), situada al sector de la Massana, al costat del futur Parc Hospitalari Martí Julià, amb la condició de destinar-la a acollir estudis universitaris de fisioteràpia en el termini màxim de 5 anys.

L'Ajuntament de Salt recuperarà la titularitat de la parcel·la si aquesta no acull estudis universitaris un cop transcorreguts cinc anys, segons s'estableix en el conveni de cessió que signaran el Consistori saltenc i la UdG.

Llista de naixements, defuncions i casaments a Salt

Del 15 de juliol al 15 de setembre de 2001

Naixements

Alex Garcia Alcaraz (16 de juliol)
Desiree Rodriguez Sánchez (17 de juliol)
Nabila Khar Bouchi (18 de juliol)
Javier Alonso Sánchez (24 de juliol)
Mohamed Aatit (25 de juliol)
Joan Martin Boada (27 de juliol)
Abdel-uahid Afantrouss (27 de juliol)
Kevin Vivas Rabadán (31 de juliol)
Laura-Raquel Garcia Zelaya (31 de juliol)
Fatumata Kaba (31 de juliol)
Gerard Vicente Franquesa (31 de juliol)
Alex Porto Ros (1 d'agost)
Mario Perales Jiménez (2 d'agost)
Bernat de Claravall Rodriguez Fernández (3 d'agost)
Eudald Vilas Vila (6 d'agost)
Claudia Cuiña Vila (6 d'agost)
Claudia Fauchs Aguilera (8 d'agost)
Ismael Osa Muñoz (9 d'agost)
Abudoulaha Nimaga (10 d'agost)
Aisa Kante (11 d'agost)
Carla López Robledillo (11 d'agost)
Lluís Alvarez Habas (13 d'agost)
Nerea Jiménez Egea (17 d'agost)
Aina Masero León (18 d'agost)
Mariama Sessay (19 d'agost)
Aisa Touray (19 d'agost)
Maria del Carmen Garcia Fernández (22 d'agost)
Mohamed-Lamin Ceesay (22 d'agost)
Ainhoa Cobos Rosa (22 d'agost)
Diego Rojas Enriquez (22 d'agost)
Yasmina Al-Haruat Ventura (23 d'agost)
Ania Expósito Carrasco (23 d'agost)
Oscar Santamaria Garcia (25 d'agost)
Natanael Carmona Casas (28 d'agost)
Amal Radaidan Bouabdeli (30 d'agost)
Ainoa Molina Busta (31 d'agost)
Claudia Morales Benjumea (2 de setembre)
Raul Arteaga Redondo (6 de setembre)
Marwane Wessaidi (7 de setembre)
Khoumba Cissoko (8 de setembre)
Ayoub Moujidi (8 de setembre)
Sara Mamoun (12 de setembre)
Noemi-Esther Capuz Ayala (13 de setembre)
Marti Ventura Querido (15 de setembre)

Gastronomia

Defuncions

Antonio Molinero Martínez (18 de juliol)
Salvador Monerris Dabau (27 de juliol)
Sofia Ferrer Pagès (1 d'agost)
Juan Maynegra Llorens (2 d'agost)
Josefa Torres Alarcón (3 d'agost)
Ana Losilla Flores (4 d'agost)
Josefa Salva Blanch (9 d'agost)
José Font Rodeja (9 d'agost)
Maria Cos Diumé (10 d'agost)
Pablo Masó Fàbregas (13 de setembre)
Dolores Casals Fauchs (13 de setembre)
Antonio Casas Díaz (14 d'agost)
Ramon Masó Fàbregas (19 d'agost)

Casaments

Manuel Fernández Díaz i Teresa Rodríguez Domínguez (21 de juliol)
Juan-José Ballesteros Solbas i María Pérez Lagos (10 d'agost)
Francisco Herrero Arroyo i Caridad Puig Alemán (11 d'agost)
Juan-José Martínez Esteo i Maraia Feixas Mera (11 d'agost)
José-Luis Osorio Barragán i Alla Korol (25 d'agost)
Cesareo-José García Cienfuegos i Fátima Río Arroyo (25 d'agost)
Francisco Javier Morales Alcaide i Luisa-Yolanda Alcántara Sánchez (25 d'agost)
Francisco Alsina Cuadros i Mercedes León Enriquez (25 d'agost)
Sergio Reyes González i Cristina Torrubia García (1 de setembre)
Jesús Alguacil Espinosa i Sandra Agea Peña (1 de setembre)
Daniel Galinao Hernández i Helena Meléndez Illa (8 de setembre)
Josep-Maria Bouso Farga i Elisabet Homar Salvà (8 de setembre)
Faustino Noriega Pérez i Silvia Guirao Balagué (8 de setembre)
Ivan Ferragut Joan i Maria-Joaquima Domínguez González (15 de setembre)
Narcís Ribas Lloret i Francisca García Jiménez (15 de setembre)

Un brou reconfortant

Els dies s'escurcen, les primeres pluges ja arriben, comença a fresquejar. Un bon plat de sopa ja s'agraeix i ens reconforta.

Ingredients

4 litres d'aigua, 1 porro, 2 pastanagues, 1 ceba, 100 grams de cigrons i mongetes cuites, 1 os de porc o de pernil, 1 os del genoll de la vedella gros i gelatinós, 1 pit de pollastre (que es pot substituir pels menuts), una fulla d'api i sal.

Preparació

Poseu tots els ingredients al foc amb aigua freda, això últim és important si volem aconseguir que la carn deixi anar tota la seva substància. Afegiu-hi la sal, però alerta!, poqueta si l'os de pernil o de porc són salats. Deixeu-ho bullir dues hores. Quan comenci la bullida, escumeu-lo per tal de desengreixar-lo.

Un cop bullit, el coleu. I reserveu el pit de pollastre per a fer-ne unes bones croquetes. El caldo es fa amb pasta o amb arròs i fideus.

Les croquetes

Ingredients

El mig pit de pollastre cuit amb el brou, 1 ceba petita, llet, mantega, una mica de nou moscada, un polset de pebre blanc, farina, un ou, pa torrat i sal.

Preparació

Piqueu primer el pit de pollastre. Poseu en una paella la mantega, ratlleu-hi la ceba i deixeu-la coure a punt de vidre, és a dir, que quedi presa, però, no rossa. Tot seguit, amb la farina i la llet feu una beixamel espessa i perfumeu-la amb un xic de nou moscada ratllada molt discretament i un polset de pebre blanc.

Afegiu-hi el pollastre picat i barregeu-ho bé. Ha de quedar una pasta espessa. Estarà a punt quan es desprengui de la paella.

Tasteu-ho, rectifiqueu-ho de sal, si calgués, i aboqueu-ho en una placa plana per deixar-ho refredar. És millor, si podeu, preparar-ho un dia per l'altre.

Feu-hi unes croquetes allargades, passeu-les per ou batut i pa torrat. Fregiu-les amb oli abundant. En treure-les del foc, dipositeu-les damunt d'un paper que empapi l'oli. Serviu-les amb una amanida de fulles d'enciam tallades en juliana i tomata tallada a daus.

Bon profit!

MARIA CARME BOVER I CALVO

Solidaritat

Campanya de recollida de material escolar de l'Agermanament Perú

Foto: Jordi Casals

Santa Fe de las Naranjas és un poble petit situat a la zona rural de Jaén (Perú). La seva gent majoritàriament treballa al camp; iuca, aguacate, plàtan, patates i sobretot cafè són els productes que més cultiven. Molts d'ells viuen en petites cases allunyades del nucli del poble, el qual està format per una única illa de cases molt senzilles.

Jaén on ets? ha estat el títol que ha donat peu a la xerrada-col·loqui a partir de la qual l'Agermanament Perú ha presentat els projectes de cooperació al desenvolupament a la zona de Jaén-Perú per aquest any 2001. També s'ha demanat la col·laboració per a la recollida de medicines destinades al dispensari mèdic del Chiriaco (Perú) que es fa aquests dies a la rectoria de Salt.

Amb l'ajut de diapositives de la zona es va presentar la realitat social i geogràfica de les comunitats rurals i la selva amazònica incidint en aquests aspectes de diversitat cultural i les situacions que es donen a la zona de manca de llibertat col·lectiva i individual.

Finalment es van presentar les persones de la Vicaria de la solidaritat a Jaén-Perú els quals promocionen i treballen en defensa dels drets humans i bàsics de la persona.

L'escola i l'església, únicsequipaments

L'escola és l'únic equipament, conjuntament amb l'església, de caràcter públic i comú a tothom. Així, els nens i les nenes fins als 12 anys tenen la possibilitat d'assistir a l'escola o bé en el torn del matí (de les 8 a la 1) o bé en el torn de la tarda (de les 2 a les 7); a cada grup-classe són al voltant de 40 alumnes i un mestre.

L'escola és un edifici compost per quatre naus situades al cim d'un turonet, des d'on es divisa una esplèn-

da vista de la ciutat de Jaén. Està envoltada de camp i muntanya, de plantes bananeres que creixen lliurement, matolls i arbres. A dins hi ha l'inconfusible brogit de la mainada fent classe i quan és l'hora del pati surten a jugar i a córrer pels voltants verdosos de l'escola.

La Júlia Elena, en César, en Segundo, la Maribel... són nens i nenes que cada dia s'aixequen d'hora, prenen un "cafetito" i caminen molta estona fins arribar a l'escola. Un cop allà segueixen les instruccions dels seus mestres per aprendre lleguantge, matemàtiques, naturals... tot i que les condicions materials del centre docent no els permet utilitzar recursos i eines pedagògiques.

La campanya "Cada infant un llapis", que encetem ara, té com a objectiu el recolzament d'aquesta escola a partir de la recollida de material escolar de primera necessitat: llapis, llibretes, colors... Aquest és un material de subsistència escolar per tal que l'alumnat pugui fer les seves pràctiques d'aprenentatge amb estris que no siguin només el guix i la pissarra.

Si bé considerem que caldrien opcions i actuacions realment de fons que possibilitessin el canvi i el reequilibri en un món que fos més just, es fa encara necessari aquest tipus d'acció puntual dirigida cap a un objectiu concret que permetrà a molt curt termini l'accés al material escolar de l'alumnat de l'escola de Santa Fe de las Naranjas (Jaén-Perú).

Si voleu participar en la campanya de recollida de material escolar ho podeu fer fent arribar les vostres aportacions cada dia a la rectoria de la Parròquia de Sant Cugat o bé posant-vos en contacte amb l'Agermanament Perú (tel. **972 23 46 86** o e-mail:

agermanament@girona.com).

D'altra banda, per obtenir més informació de l'Agermanament Perú podeu consultar la web:

www.agermanamentperu.girona.com

JORDI CASALS

AGERMANAMENT PERÚ

Poti - poti

Clar i Català

Sonen igual? Sí. S'escriuen igual, no!

Fixeu-vos en les dues columnes següents de mots en cursiva. Pronuncieu-los en veu alta. Fa que sonen igual? Adoneu-vos, però, que no s'escriuen igualment i signifiquen coses molt diferents:

Enyorança / enyorant-se

Venjança / venjant-se

Armari / armar-hi

Notari / notar-hi

etc.

Exemples:

D'*enyorança* es mor. Ha passat el mes *enyorant-se*.

La *venjança* és mala consellera. El va matar *venjant-se*.

Desa'l a l'*armari*. Va *armar-hi* un daltabaix.

Hem d'anar a cal *notari*. Ja vaig *notar-hi* alguna cosa.

Noteu que els exemples de la columna dreta són combinacions de verb i pronom. En cas de dubte, escriuiu la forma verbal correcta sense el pronom perquè el verb és inmutable, no es mutila mai ni s'adapta mai als pronoms. El verb mana. El gerundi del verb enyorar és enyorant. Ara afegiu-hi el pronom se: "*Ha passat el mes enyorant-se*". Ho heu escrit molt bé. Us felicito.

SALVADOR SUNYER

Problema d'escacs núm.5

(Valoració 3 punts)

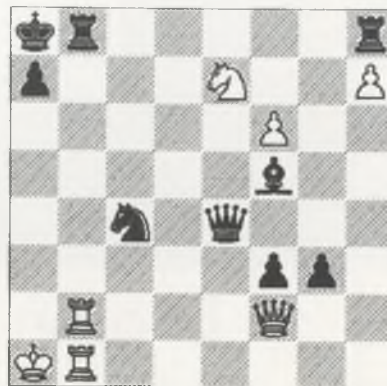
Posició de les peces:

Blanques: Ra1, Tb1, Tb2, Df2, pf6, Ce7, ph7.

Negres: pf3, pg3, Cc4, De6, Af5, pa7, Ra8, Tb8, Th8.

Juguen les blanques i fan mat en quatre jugades.

1/Blanques (.....), Negres (.....); 2/B (.....), N (.....), 3/B (.....), N (.....), 4/B (.....) mat.

Solució al problema núm 4: És evident en aquest cas que les negres estan en inferioritat en qualitat, però, com passa moltes vegades, haver de jugar et dona la victòria. Que l'atac s'ha de fer amb el cavall és evident, només una incògnita: quin dels dos cavalls ha de fer escac. 1/ Negres Cbc7+ (alliberem la columna b), B Dxc7; 2/ N Cxc7 mat.

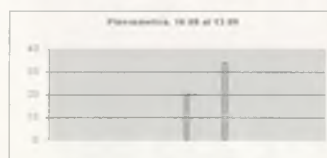
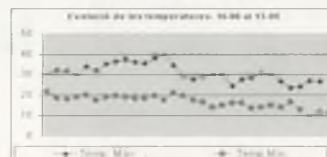
L'acudit foll per *Bugarac*

El temps

Temperatures i pluja a Salt del 14 d'agost al 14 de setembre

En el període comprès entre el 16 d'agost i el 14 de setembre a Salt es va assolir una temperatura màxima de 40° el dia 28 d'agost i una mínima d'11° el 14 de setembre, segons les dades recollides per l'Estació Meteorològica del Museu de l'Aigua. En el mateix període va ploure dos dies, el 30 d'agost i el 3 de setembre i es recolliren un total de 53'4 litres. La precipitació màxima en un dia es va registrar el 3 de setembre, que van caure 34 litres.

Residencial Maçana

Cases amb jardí

El gran SALT de la teva vida!

- Gran sala-estar
- Garatge a planta baixa
- Cuina equipada
- Acabats de qualitat
- Estudi i 4 dormitoris
- Preinstal·lació fibra òptica
- 2 banys i lavabo

Planta Baixa

Casa MITGERA

Sup. construïda: 242,39 m²

Promoció: ■
C. Dr. Ferran / c. Prat de la Riba
Altres promocions
de Residencial Maçana ■

Planta Primera

Planta Sota Coberta

INFORMACIÓ I VENDA:

EUGESA
CONSTRUCTORA • IMMOBILIÀRIA

Carrer Major, 182 - SALT

☎ 972 235 561

PROMOU:

Residencial
Maçana
SOCIETAT S.L. LIMITADA

III PROCAM
Grup Immobiliari CAIXA CATALUNYA